

■ Tekst 1

- Regel 5 fluctuatus animo fuerat.
- 3p 1 a. Waarover aarzelde Philippus? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
b. Waardoor werd Philippus' aarzeling veroorzaakt? Beantwoord de vraag door het citeren van het desbetreffende Latijnse tekstelement.
- Regel 6 legatosque ad Hannibalem misit;
- 1p 2 In welke stad bevond Hannibal zich op dat moment?
- Livius gebruikt soms abstracte zelfstandige naamwoorden om iets concreets uit te drukken. Bijvoorbeeld: *audacia* = *homines audaces* (overmoed = overmoedige mensen).
- 2p 3 Citeer uit de regels 1–6 t/m *misit* een Latijns woord dat als voorbeeld van dit verschijnsel kan gelden en geef een uitleg van de betekenis van dit woord in deze context.
- Regels 6–8 qui vitantes t/m ad Laciniae Iunonis templum in terram egressi sunt. De *legati* zijn ongemarkt geland.
- 2p 4 Citeer uit het vervolg van de tekst, de regels 24–33, het Latijnse tekstelement waaruit blijkt dat zij óók ongemarkt willen vertrekken.
- Regel 13 laetus admodum
- 2p 5 Door welke twee omstandigheden wordt deze blijdschap veroorzaakt? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
- Regel 12–15 Praetor t/m teneant.
Volgens commentatoren kun je deze passage opvatten als een voorbeeld van ironie van Livius ten opzichte van het gedrag van de praetor.
- 3p 6 Citeer uit deze regels drie Latijnse tekstelementen waarin deze ironie tot uitdrukking komt.
- Regel 14 demonstrat
Een andere lezing van de tekst luidt *demonstrent*.
- 2p 7 Wie is / zijn in dat geval het onderwerp? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
- 1p 8 Leg uit dat in regel 16–17 sprake is van verandering in verteltempo ten opzichte van het direct voorafgaande.
- Regel 21 navigarent
- 2p 9 Wie is / zijn het onderwerp van *navigarent*?
- Regel 31 struere en regel 32 pervenisse
- 2p 10 Wat is het verschil in gebruik (dus niet in tijd) tussen de beide infinitivi? Ga in je antwoord in op het gebruik van de beide infinitivi.
- Regel 36–37 ab t/m ducem.
Het woord *regem* maakt deel uit van twee chiasmen.
- 2p 11 Schrijf deze twee chiasmen volledig uit.

■ Tekst 2

- Regel 8–12 De Aetoliërs t/m te veranderen zijn.
In deze regels is sprake van een fundamentele tegenstelling tussen Grieken en Romeinen.
- 2p 12 Welke twee aspecten zijn daarbij te onderscheiden?
- De Atheners geven in hun redevoering, die hierop volgt, een heel andere voorstelling van zaken met betrekking tot het optreden van Philippus.
- 2p 13 Hoe treedt in *hun* ogen Philippus op? Beantwoord de vraag op basis van je kennis van het standpunt van de Atheners in de confrontatie Romeinen – Philippus.

■ Tekst 3a en tekst 3b

- Tekst 3b, regel 2: omdat ze benieuwd waren wat er zou gaan gebeuren.
- 3p **14** a. Citeer uit tekst 3a, regel 1-8, het Latijnse tekstelement dat de weergave vormt van de woorden "omdat ze benieuwd waren".
b. Welke twee vragen in tekst 3a, regel 1-8, corresponderen met de woorden "wat er zou gaan gebeuren"? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
- Tekst 3a, regel 6–8: Alii t/m cessuros.
Tekst 3b, regel 3–7: sommigen t/m de andere.
De strekking van de beide passages is dezelfde.
- 2p **15** a. Formuleer die in eigen woorden.
b. Op welk punt verschilt Polybius van Livius?
- Tekst 3b, regel 15–26.
Tekst 3a, regel 15–23.
- 1p **16** Welke reden om de heraut terug te roepen noemt Polybius wél, maar Livius niet?
- Tekst 3a, regel 15–16 maius gaudium fuit quam quod universum homines acciperent:
- 2p **17** Citeer uit tekst 3b, regel 15–26, het tekstelement dat als een hiermee vergelijkbaar oordeel van Polybius kan worden opgevat.
- Tekst 3b, regel 30 De man werd bijna in stukken gescheurd.
- 2p **18** Welke twee verklaringen geeft Livius in regel 24–27 voor het feit dat hij niet in stukken werd gescheurd? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
- Tekst 3a, regel 30 periculo
- 1p **19** Citeer uit tekst 3b, regel 31–40, het tekstelement met dezelfde strekking.

■ Tekst 4

- 3p **20** a. Vul de twee ontbrekende namen in.
b. In welk jaar moeten de hier vermelde gebeurtenissen gedateerd worden?

■ Tekst 5

- 2p **21** a. Hoe zouden de Romeinen het optreden van Hannibal, zoals beschreven in tekst 1, typeren? Licht je antwoord toe aan de hand van tekst 5 en ga daarbij ook in op het optreden van Hannibal. Gebruik bij voorkeur niet meer dan 25 woorden.
b. Hoe zouden de Romeinen hun optreden tegen Macedonië, zoals je hebt bestudeerd in het pensum, typeren? Licht je antwoord toe aan de hand van tekst 5 en ga daarbij in op het optreden van de Romeinen. Gebruik bij voorkeur niet meer dan 25 woorden.

■ Tekst 6

- Bestudeer tekst 6 met de inleiding en de aantekeningen.
- 42p Vertaal de regels 1–12.